СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 104. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 31-го травня 1944. No. 104. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, May 31, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ДОМАГАЄТЬСЯ ВІТВЕРТОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ПРОГРАМИ ВІД КАНДИДАТІВ НА ПРЕЗИДЕНТА

НЮ ЙОРК. — Губернатор Джан В. Брикер з Огайо, який приїхав на річну конвенцію стейтових губернаторів, відбув газетярську конференцію і в ній вийшов з домаганням, щоб усі кандидати на уряд президента Злучених Держав при осінних виборах проголосили свої політичні програми і дали нагоду народови ці програми передискутувати. Він згадав президента Рузвелта, як кандидата по імени, а інших згадав лише через відповідні натяки. Від себе Брикер заявив, що він прихильно ставиться до пропозиції довести до міжнародної угоди після війни під умовою, що Злучені Держави будуть грати провідну ролю, одначе він противиться заключуванню військових союзів. Угоду, на думку Брикера повинні заключити Злучені Держави, Велика Британія, Росія й Китай.

РЕПУБЛИКАНЦІ ВИКЛЮЧАЮТЬ ТРИКРАТНУ КАДЕНЦІЮ ДЛЯ СВОГО КАНДИДАТА.

ВАШИНҐТОН.—114 провідних республиканських діячів підписали беззастережну заяву, що вони противляться трикратній каденції республиканського кандидата на президента безогляду на це, хто буде кандидувати. Реєстрацію заяв переводить тижневик „Петфайндер". У підписах під заявою находяться імена ґубернаторів, сенаторів, конґресменів. Редакція тижневика, обговорюючи питання третьої кандидатури кандидата, висловлює гогляд, що найближча конвенція Републиканської Партії поставить заборону третьої кандидатури між точками програми партії при наступних виборах.

ВІДКИНЕНО 15 ДИВІЗІЙ ПОБОРОВИХ.

ВАШИНГТОН. — Через недостачу відповідної освіти Краєва Поборова Служба недопустила 240,000 молодих людей до воєнної служби. Це тільки, кільки потрібно для створення 15 дивізій. Ці цифри обіймають час від початку війни аж до 6. травня. Для порівнання подає Селектив Сервис Булетин цифри воєнних жертв в тому самому часі, а це 206,227 вояків. Виходить, що більше людей тратить американська армія ізза недостачі відповідної інтеліґенції в рекрутів, ніж виносять втрати в боях.

КЛОПІТ З 16,000 СМИТАМИ.

ВАШИН'ҐТОН. — У службі при воєнній маринарці є 16,000 моряків з назвиськом Смит, а між ними 300 таких, що мають точно таке саме імя перше, й середнє, як про це пише бюлетень Бура Воєнних Інформацій. Тому, що середні імена пишуться на американський лад лише з першої і то з великої букви, бюро піддає думку родинам, щоб вони виписували повні середні імена, а може це хоч вчасти поможе при доручуванню листів до Смитів. Досі пересічно 15 відсотків таких листів, висиланих заморе не мож було доручити, бо не знати, котрому то Смитови такий лист належався.

ОБКИДАВ АРХІЄПИСКОПА ЯЙЦЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Вчасі Богослужби з нагоди Зелених Свят в катедрі св. Петрика, кравець Френк Ганль з Асторії, родом чех, римо-католицької релігії, кинув два яйця на нюйорського архієпископа Френсиса Спелмана. Одно яйце вцілило віцеканцлера дієцезії Каленберга, друге розбилося коло архієпископського трону. На поліції сказав Ганль, що йому не подобалося щось з промови архієпископа. Тому, що Ганль перебув 2 роки в шпитали для умово недужих, поліційний суддя казав віддати Ганля під медичну обсервацію.

ІНТЕЛЕКТУАЛИ ЗА НЕДОПУЩЕННЯ ДО ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — Професор Альберт Айнштайн видав заклик до інтелектуалів Злучених Держав і інших країв, щоб вони зорганізували понад-національну політичну силу, як забезпеку проти будучих воєн. Заклик звернений вперше чергу до краєвої Воєнної Конференції, яка збирається на наради цього тижня в готелю Комодор. В конференції візьмуть участь представники 75 різних організацій мужів науки, професіоналістів-інтелектуалів і біловоротничкових працівників.

На конференції Етичної Культури взивав д-р Антон Джулюс Карлсон, предсідник Американського Товариства для Підтримки Науки, щоб науковці добивалися тля себе провідних місць і поширювали між людством зрозуміння природи людини і природи вселенної для добра країв і всесвіту.

Сенатор Мід надіється посередництва Америки в спорі між Польщею й Росією

БОФАЛО. — На Польсько-Американськім Конгресі, що зібрався в Бофало в неділю 28. і потриває до вівтірка 30. травня промовляв федеральний. сенатор. із. нюйорського. стейту Джей М. Мід. Він вперше чергу візвав всіх Аліянтів до як найтіснішої співпраці для осягнення як найскорішої перемоги над силами Гітлера. Згадуючи про польсько-советське непорозуміння, сенатор сказав, що „треба щиро надіятися, що наші Аліянти, Польща й Советська Росія полагодять біжучі питання на приязній конференції." Він згадав теж, що „вциx границях Америка при своїй перемозі дотримає всіх запевнень" і що „Америка й Велика Британія радо прийде із своїми приязними услугами для осягнення так бажаної цілі".

У конгресі бере участь коло 2,500 делеґатів з 16 стейтів, які репрезентують 5,000,000 громадян польського роду. Головну промову на вступі виголосив предсідник екзекутивного комітету Кароль Розмарек, який назвав плянований перехід східних провінцій передвоєнної Польщі під Росію новим розбором Польщі і домагався збереження Польщі в її передвоєнних границях.

ФОРД ЗА СВІТОВУ ФЕДЕРАЦІЮ

ДІТРОЙТ. — Генрі Форд, що ненавидить війну ціле своє життя і тепер кінчить 81. рік життя, висловився в ґазетярськім інтервю за потребу створення міжнародної федерації держав, щоби виключити нову війну. На його думку винаходи для вбивання людей зробили такі велитенські поступи, що нова війна мусить вимордувати вже ціле людство. Для осягнення справжньої федерації треба виелімінувати захланність, а особливо незгоду в релігійних справах, бо брак єдности в релігії спричинює захланність. Треба теж „зрівнати" краєві границі, як світові перепони.

Форд ще надіється скорого кінця війни й домагається переміни воєнних фабрик на повночасну мирову продукцію.

Нові польські клопоти для Британії

ЛОНДОН. — Новий клопіт виринає для британського уряду з боку поляків: Польська Рада Народова в Москві збирається висилати своїх представників на відвідини Британії й Злучених Держав. Велика Британія, щоправда, тепер не допускає свобідної подорожі аліянтських представників, за виїмком представників великих держав, але тут польські делегати кажуть, що советський уряд піддержує їх подорож. Як Британія дозволить на приїзд делегатів Ради, котру польський уряд у Лондоні називає самозванцями, польський уряд буде ображений. Як це [illegible], буде ображений советський уряд.

Тимчасом тут ідуть різні толки про те, що порішено на конференції представників Польської Ради Народової в Москві з советським комісарем заграничних справ Молотовом. Догадуються, що Рада хоче встановити взаємини з іншими урядами, що вона хоче представити світови, що польський уряд у Лондоні не має ніяких звязків. з. польським. підпіллям,. що справжнє підпілля вже згодилося на московське становище в справі східної границі Польщі..

Московський часопис „Правда" гостро атакує польський уряд у Лондоні як „панів", що називають себе урядом, а нічогісінько не знають про це, що діється в Польщі з польським народом. Якщо вони мають якісь звязки в краю, то тільки з тими поляками, що стоять на становищи політики співпраці з німцями.

ПОДІЛЕНА ОПІНІЯ СЕРЕД КАТОЛИЦЬКИХ ЕПИСКОПІВ У СПРАВІ БОМБАРДУВАННЯ

ЛОНДОН. — Французькі католицькі кардинали видали ононді заклик до Аліянтів пощадити Францію від бомбардування. У відповідь на цей заклик католицькі архиєпископи Англії й Валії видали через британське радіо заяву, в котрій обороняють аліянтські бомбардування Франції.

Кажуть. англійські. архиєпископи, що французи певно не хочуть відкладати аліянтської перемоги, від якої залежить визволення французів з німецької неволі.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМІТЕТ ВИЗВОЛЕННЯ ПРО СУДЖЕННЯ ФРАНЦУЗІВ-ЗРАДНИКІВ

АЛЖІР. — Французький Комітет Національного Визволення постановив, що по звільненню Франції з ворожою окупації французи, що співпрацювали з ворогом, мають бути суджені як зрадники, але не військовими судами, а звичайними судами, з лавою присяжних.

Рішення поважно зменшує вигляди громадянської війни в Франції.

НОРВЕЗЬКИЙ УРЯД ЗА СПІВПРАЦЮ З РОСІЄЮ

ЛОНДОН. — Норвезький уряд на вигнанню заявив устами свого міністра судівництва, що Норвеґія по війні буде держатися політики співпраці й приязни зо советським урядом. Мовляв, Норвеґія не погоджується зо становищем Швеції, котра тепер проголошує створення буферного союзу північних держав проти Росії, зложеного з трьох скандинавських держав і Фінляндії.

КОМАНДАНТИ ІНВАЗІЇ. Наближається день інвазії Европи аліянтськими військами. За всякими догадами, цей день уже недалеко. Кермувати цими операціями будуть (з лівої руки до правої): ґенерал Карл А. Спац, що командує американськими повітряними силами в Англії; ґенерал Двайт Д. Айзенговер, начальний командант всіх аліянтських експедиційних військ; та повітряний маршал сер Артур Тедер, заступник начального команданта.

НОВА ОФЕНЗИВА ПЯТОЇ АРМІЇ ПІД РИМОМ

НЕАПОЛЬ. — Станувши перед можливістю втрати першої з його боку важної столиці в Европі та перед знищенням більшости своїх 12 дивізій в Італії, ворог кинув у бій всі свої можливі сили. Не дивлячися на те пята армія під Римом посувається вперед. Британські війська посунулися з Анціо до Карроочета, а американські зайшли аж до Артени, що лежить на Казілінській дорозі, вбившися цим глибоким клином у ворожі позиції. Французькі відділи зайшли аж до Вілля Сан Стефано, підчас коли американські відділи в тій частині заняли Кастро деї Вольші. Далі на сході канадійські війська заняли Чепрано, а ново-зеляндські дійшли до Бельмонте.

В історичним наступі американських військ здовж італійського побережжя від Минтурна до Сеце брали участь свіжо затягнені до служби вояки, просто з кожного стейту. Вони складали дивізії 85. і 88. На европейських побоєвищах були це перші війська, забрані до служби через виборову систему.

ВЕЛИКИЙ РЕЙД НА НАЦІСТИЧНІ БАЗИ.

ЛОНДОН. — Понад тисяча „літаючих фортець" і „либерейторів" бомбардувала важні фабрики синтетичної нафти, конечно потрібної для німецької воєнної машини. Товаришило їм понад 1,200 американських боєвих літаків. Головною ціллю рейду були фабрики коло Лейпцигу.

Опісля ніччю американські й британські літаки били по націстичних інсталяціях у Бельґії й північній Франції.

У боях, які з нагоди цього рейду прийшлося звести американським летунам, зострілено з повітря 93 німецькі літаки. 27 бомбовиків не вернулося.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПАРТИЗАНІВ НА ВОЛИНІ.

ЛОНДОН. — Советські донесення далі подають вісти тільки про менші бої на східному фронті. Згадується в них знову бої коло Тирасполя, Станиславова й Вітебська.

Суботнішний комунікат згадує спеціяльно про акцію волинських партизанів, котрі за перші два тижні місяця травня виколіїли 8 німецьких військових поїздів, а кромі цього розбили огнем з противповзових гармат дві німецькі льокомотиви. Вони підмінували дороги й розбили більшу скількість ворожих повзів, висадили важний для німців залізничий міст та перервали рух військових поїздів на 12 днів.

Німецький комунікат говорить про льокальні бої над долішнім Дніпром і в підніжжя Карпат.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА НА ОСТРОВІ БІАКУ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Ґенерал Доґлас МекАртур перекинув у суботу американську піхоту й повзи на остров Біак, що лежить далі на захід від останніх американських позицій та всего 900 миль від Филипинів. Цей наступ представляє скок коло 200 миль з островів Вадке.

Захоплення Біаку має велике мілітарне значіння, бо воно ґарантує американцям контролю над більшою частиною голяндських Східних Індій та представляє загрозу самим Филипинам.

ПОВАЖНІ ПОСТУПИ КИТАЙСЬКИХ ВІЙСЬК

КЕНДІ (Сейлон). — Китайські джунґлеві війська під командою американського ґенерала Стилвела заняли твердиню Варонг у долині Моґенґу. Вони обходять з усіх боків японські війська в Камайнґу, щоби розбити зовсім цей найбільший японський відділ у північній Бурмі.

НОВА ЯПОНСЬКА ОФЕНЗИВА В КИТАЮ.

ЧУНКІНҐ. — Японці кинули більшу силу військ у китайські провінції Гонан і Гупеґ, вілай з ціллю захопити залізницю з Ганкова до Кантону й в цей спосіб скріпити свої оборонні лінії проти можливого висадження аліянтських військ на китайське побережжя.

ПЕТЕН ПІДДЕРЖУЄ НАЦІСТІВ.

БЕРН. — Маршал Петен, „начальник французької держави" виступив явно проти аліянтських бомбардувань націстичних інсталяцій по французьких містах. У своїй промові до юрби в Нансі, що вийшла йому на зустріч, він говорив, вказуючи на німецькі літаки над головами: „Цих літаків не бійтеся. Вони не мають ворожих намірів. Одначе цього не можна сказати про тамті інші літаки".

Потім Петен закликав слухачів слухати приказів й не вмішуватися в справи інших народів; всі приявні приняли ці слова за осуд опору німцям.

Багато догадуються, що ціла афера була наперед уплянована французьким міністерством пропаґанди, котра тепер ширить агітацію, що мовляв аліянтські летничі рейди масакрують французький нарід. Тимчасом Гестапо скріпляє свою акцію. Останніми часами почало арештувати французьких ґенералів і цивільних урядників.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY. N. J.

ЧОРЧИЛ ПРО БРИТІЙСЬКУ ПОЛІТИКУ

Кожна просто промова британського премієра Чорчила є цікавою подією, а остання під багатьома зглядами найцікавіша з усіх . Кожна з попередніх говорила до біжучих питань, головно питань війни. Остання дає нам образ провідних думок британської політики, отже розкриває нам напрямні, якими буде йти величанська сила британської імперії в тих вирішальних ментах, що якраз тепер наближаються. Хоча Чорчил у тій промові виявляє певне знетерпеливлення питаннями мирового порядку після цеї війни, всеж таки його остання промова дає між стрічками багато покажчиків для того, якої саме політики буде держатися Британія при вирішуваннях і цих питань.

Керівні напрямні британської політики можемо вичитати з промови Чорчила, коли зберемо в одну цілість образ політики супроти Італії, Франції, Греції, Югославії, Польщі, Росії, Еспанії. Здавалося би, що ця політика наскрізь розбіжна, противорічна: на один бік признає в Югославії короля, на другий бік воюючого комуніста Тіта; на один бік признає ґенерала Бадолія начальником уряду в Італії, на другий бік ґенерала Де Гола не признається навіть фактичним урядом Франції; на один бік підпирає польський уряд на вигнанню й диктатора Франка в Еспанії, а на другий бік совєтський уряд, що ворогує завзято з одним і другим. Якуж одну ідею можна найти поза такими противними собі політиками? Чи стоїть Англія за монархію чи за републику? За фашизм, чи за демократію?

Коли одначе приглянутися ближче напрямним британської політики в усіх цих справах, то всеж таки спільний знаменник у них найти можна. В Кожній з тих справ Британія не дивиться на справу зо становища якогось ідеалу, а тільки зо становища практичної політики. Вона памятає все, що практично вона має в данім менті досягнути, а потім питається, що для цієї цілі треба в даній справі зробити. В даний мент треба виграти війну, себто перемогти ворога. Отже після цього треба вирішувати кожну з виринаючих проблєм: Отже кого треба поперти в Італії, аби війну можна виграти, і то як найскорше? Отже в Югославії: чи Міхайловіч, чи Тіто дасть кращі успіхи для перемоги над Гітлєром? Те саме в Франції, те саме в Еспанії, те саме в Польщі, і в Росії, і всюди в світі.

Як сказано, премієр Чорчил не порушував питання британської політики після війни. Одначе, хто може ждати, щоби Британія, котра дивиться на справи так наскрізь практично вчас війни, могла дивитися на них інакше після війни? За всякою правдоподібністю й по війні Британія буде зовсім щиро розглядати ті питання світової політики, які будуть виринати по війні, так само практично, реалістично, як вона вирішувала вчас війни питання ведення війни.

ІВАН ФРАНКО

Памяти Івана Франка

З духових велитнів українського народу Іван Франко лишив чи не найбільшу спадщину. Хіба його сучасник, Михайло Грушевський, що надовго пережив Франка, залишив можливо теж стільки, або й більше; зате немає ніякого сумніву щодо того, чиє поле діяльности ширше і чия печать духа більше заважувала і далі заважуватиме на різьбленню ума і характеру українських людей. Це певне, що таки — Івана Франка, не зважаючи на великі заслуги Грушевського.

Та замітне те, що сам Франко, не зважаючи на величезні плоди своєї духової праці, як і вплив, який його дух мав на українську націю вже за його життя, вважав себе тільки — пекарем, що пече хліб для щоденного вжитку!

Ось так глядів на свої твори і на свою громадську діяльність Той, якого як поета називає Богдан Лепкий „поетом вершин і низів, фантазії й дійсности, мрій і життя", та якого український нарід звик називати Великим Учителем, Каменярем, Мойсеєм. А відповідаючи своїм противникам, Іван Франко сам підкреслює, що він ніякий „геній", та що „тим ніколи й не хвуливсь", а тільки „працював, що було сили" і „поле дикеє орав, шлях серед хащів найпущих просікав і протинав".

І це є те, що він дійсно робив. І то у такому розумінню: „Нехай пропаде моє імя, але нехай росте і розвивається український народ!"

Франко бував і дуже гострий на слово. Та тільки тоді, як боровся з різного роду назадництвом, чи з патріотичною дешевизною і байдужністю, коли треба ратувати рідну землю, а нема кому її ратувати, бо люди стали „хробачливі в самому ядрі, бо не стало стиду в нас".

У своїм „Івані Вишенськім" він поучає, як треба заховуватись українському громадянинови, коли Матір треба спасати...

В такому випадку немає у Франка для нікого ніякого виправдання на бездільність, навіть і тоді, коли хтось зазнав від свого народу і своїх людей найбільшої невдячности і зневаги! Для Франка, яким той український нарід не був би і якби до нього він не відносився, то цей нарід — уся його честь і слава, в тому народі є дух його, і будуще його, і краса і держава.

Для нього Україна, це віра, що — „Ще не вмерла і не вмре!"

Ось,це є те, за що український нарід шануватиме Івана Франка як довго житиме, і за що завжди буде з вдячністю згадувати його імя. Франко дав нам собою образ людини, перед якою схилить голову кожна культурна і поступова людина в світі. Для українського народу він став не тільки взором вселюдського поступу, але й Мойсеєм, що вів цей нарід по шляху національного визволення і власної державности.

Проф. Микола Чубатий.

Іван Франко та Большевики

Українські автори та большевицька дійсність.

Большевики далеко кращі тактики у поборюванню національних рухів від царського уряду. Царат забирався до таких делікатних річей по медвежому. Прямо забороняв українську школу, забороняв віддавати пошану Шевченкови і давив українську літературу як таку. Не те большевики; вони прямують до того самого, теж до повного зрусифікования народів Росії, одначе забираються до того куди більше передуманим способом й більше рафінованим. Вони народів ніби то не поборюють, навіть в конституції дають їм паперове право мати републики, а навіть відірватися. Одначе нехай хто словечко пустить, що він самостійник, так зараз він опиниться на Соловках чи в другім Сибіру, або й на лоні Авраама.

Большевики не забороняють шанувати Шевченка; кажуть навіть, що й самі його шанують. Але вбрали Шевченка в червону московську рубашку та кажуть, що це є правдивий Шевченко. Большевики так само ніби шанують Лесю Українку, напевно на сто відсотків націоналістичну та самостійничку. Вона вже мертва, тому теж її вбирають в червоні рантухи. Ворогами українського народу то все обовязково якісь пани та обовязково всі сусіди й несусіди України — з виїмкою московських наїзників.

Большевики навіть стали підлабузуватися до Ольги Кобилянської, буковинської авторки, здебільша з міщанською тематикою, та тягали старушку парадувати з ними у свідомости, що вона в совєтській дійсности не всилі їм супротивлятися.

Під большевиками живуть та пишуть навіть великі українські поети, як Павло Тичина чи Максим Рильський, але й вони мусять платити часто як дань частину свого характеру, щоб жити тай писати. Нерідко аж проситься, щоб висіяти зпоміж їх перлин — зерна-полову, яку мусить поет вмішати поміж зерно. Недавно комуністична преса принесла нову поему Максима Рильського: „Слово Про Рідну Матір". Поема направду гарна та патріотична, але аж плакатися хоче, читаючи, що там робить ця одна строфа вплетена нельоґічно в цілу поему про Україну:

„І труд і піт благословен,
Життя рясного винограду,
І при дорозі зелен клен,
І світло мудрої лампади,
І майво збратаних знамен
Навкруг Кремлівської огради.

Кремлівська ограда, прикметник писаний в українській мові все малою буквою, написаний тут великою, для пошани тої твердині насилля.

Це дань молохови, щоб жити та могти писати й таке.

Іван Франко — боевий український самостійник.

Так з живими, а мертвих перекручують на своє, особливо, коли ці Покійники великі люди. Таке саме, що й з Шевченком, зробили большевики з Іваном Франком... Використовуючи, що Іван Франко доволі довгий час своєї молодости тримав зі соціялізмом, зробили з нього навіть большевика їх типу. Правда, такі українські соціялісти як Франко, а навіть безпосередні його духові учні, ось як Володимир Старосольський, з ласки большевиків вже на тамтому світі, коли попалися в своїй життєвій наївности в руки большевиків, але Франко нині мертвий, то й можна його накручувати на всі лади.

Франко, як кожна велика людина, абстрагуючи від його соціялістичних уподобань, був власністю цілої нації, не одної партії. Так він писав, і так він промовляв в імени цілої нації, яку хотів видіти вповні вільною та незалежною.

„Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотиш чорним морем гомін волі,
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі.

Чи може бути висказане більше ясно українське самостійництво людськими словами, як оце виповідають його слова Франка. Його віра, це віра, що Україна має бути вільна і славна в колі вільних народів світа. Це буде тоді, коли український нарід стане правдивим хазяїном домовитим на своїм полі і в своїй хаті. Хибаж Соловки та Сибір і розстріли це гомін волі? Хибаж Україна і український нарід під наказним губернатором Хрущевом-москвином є цим хазяїном домовитим? Цеж панує інтруз-наїзник на українській землі. А хто глуздів не потратив, цьому хиба ясні думки Франка.

Але Франко говорив як самостійник навіть до таких, що вже глузди зачинають тратити, бо він є автором боєвої пісні:

„Не пора, не пора, не пора
Москалеви, Ляхови служить
Довершилась України кривда стара
Нам пора для України жить!

Хіба й це ще сумнівне? А проте большевики голосять, що Франко їх, себто, що Франко є за неволею України під владою Росії.

Малий син Великого Батька.

Прийшли большевики на Західну Україну так і використали мало спосібну, характером слабу людину, сина Франка з прізвищем великого батька, щоб при помочи того імени загарбати ще й Західну Україну під своє володіння. Правда, сповнивши на засіданню Найвищого Совєту в Москві свою службу наїзникови, він десь зник. Ніде в совєтській пресі й згадки про цього мізерного Франка. Але большевики свою осягнули.

Непочервонений Франко.

Імя Франка стало для них заслоною, за якою малоб відбутися поневолення ближчої батьківщини Франка, яку він так любив невимовно цілим жаром своєї душі. Він спалив своє життя на жертівнику української батьківщини, а большевики спалюють його славу як Мойсея-Визвольника українського народу для поневолювання саме цього народу.

Та одно певне; так само як Шевченко, так само й Франко не є власністю московських большевиків. Франко, так само як і Шевченко цілими фібрами своєї душі ненавидів усіх наїзників рідної України та своїм землякам вказував шлях каменяра лупати цю скалу неволі, аж згине вона та зникне з української поневоленої землі.

Таке було відношення Франка до москалів. І таке саме — до ляхів. Для Франка, як бачимо, немає різниці, хто поневолює Україну, він герольд її волі. А покищо він Мойсей, визвольник українських душ, що їх він клепав сорок літ, щоб випростувати погорблені хребти та загартувати українських людей на всяке й на найбільше люте время, яке нині котиться по українській землі.

Певно, що ні Шевченком, ні Франком, на червоно перебраними, не обдурять червоні національно свідому вже та характерну українську масу, але на деяких темняків тут в Америці це небезпечна вудка. Недавно в нюйорськім органі українських сменовеховців якийсь „збаражчанин" з нагоди уступлення націстівського окупанта, привитав червоних як нових окупантів не менше ні більше тільки так: „Хай ведуть їх (червоних) вперед Шевченків заповіт про Україну „без холопа й без пана" і огненне слово Франка про Україну у „народів вольнім колі".

Переписуємо так, як там написано, навіть з тим „вольним колом". Коли автор того листа не розумів того, що написав, то що думати про редактора тої газети, що поміщує таку профанацію слів Франка і Шевченка?

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС

КАТРУСЯ

Оповідання з давної минувшини.

(До друку зредагував Ол. Луговий).

25)

Прийшла черга і на Маріїно. Несподівано, над раном москалі запалили село з усіх боків. Мало кому пощастило врятуватися у верболози над Інгулом. Коли вернулися по відході московського війська — застали замісць села догоряючі головні і обгорілі до непізнання трупи...

Катрусі у часі московського нападу в селі не було. Вона з сином, вже дорослим юнаком, поїхала в манастир на прощу і дати пожертву на вічний спомин душ своїх рідних. Там затрималася зо два тижні. Вернулась до дому на згарища. Й ні у кого було спитати, що сталося з її старою свекровою та з Аїдою.

Ще по смерти чоловіка надумала Катруся вертатись до рідного села. Стримували її мати і сестра чоловіка. Тепер, їх утративши, рішення виникло само собою. Відшукали закопані останки турецького добробуту, й обоє з сином тимиж кіньми, що їздили й на прощу, вирушили у далеку Галичину.

Подорож відбули без особливих пригод. Ночували де прийдеться, часто серед степу, або по хуторах і зимовниках. Живилися здебільш дичиною. У Волині тільки задержали їх російські відділи, бо Волинь і вся Галичина була окупована українсько-московськими військами, а що Волинь належала до Польщі, то росіяни й не відважувалися занадто у союзній країні бешкетувати. Всеж Андрія і Катерину відпровадили до козацького полковника. Той видав їм грамоту на вільний переїзд до села Завішна.

В селі мало хто з знаних Катрусі людей зістався в живих. Село хоч відбудувалося, але зубожіло. Не могла Катруся пізнати й свого колишнього обійстя. І не дивно, вона залишила село дитиною, а вернулася немолодою вже жінкою з дорослим сином. Селяни зустріли її непривітно, ще більш непривітно зустрів її арендар села, якийсь шляхетка з Мазурщини, довірений воєводи графа Йосифа Потоцького. Село було кріпацьке й він не знав, чи зачислити Катрусю з сином кріпаками, чи ні. Врятувала їх грамота козацького полковника, та й те, що вони були родиною козацького старшини.

Катруся за залишки грошей ще з Туреччини купила собі у Потоцького кількадесять морґів землі і на ній побудувалася. Заздрісні кріпаки дошкуляли їй при кожній зустрічи, — прозивали то туркинею, то татаркою. Аж взяв її в оборону старий священик. Він однак не мав належного на селян впливу, бо... В Польщі дійшло вже до того, що панщину відбували і священики, коли не годилися переходити на римокатолицтво, чи унію.

Ще дванадцять літ жила Катруся у родинному селі. Син її скоро одружився з дочкою бідного селянина, на диво ще вільного... Андрій розгосподарився, пішли діти... Ніхто з селян не хотів звати його козацьким назвищем його батька Османенком, але надали прізвище „Татарчин" і під цим прізвищем записали його у сільській громаді. Ще пів біди було, поки в краю були козацько-московські полки в команді гетьмана Мазепи. Проминув якийсь час, військо з Галичини забралося під натиском шведських військ, пройшли в Україну і шведи, зо своїм ґеніяльним королем Карлом XII. А тоді шляхтичі польські постаралися відбити на селянах страти воєнного часу. Утиски стали такими тяжкими, що пани вимагали вже шість днів панщини, не даючи селянам взамін нічого. Обробляти свій наділ селянам приходилося хіба в ночі.

З кожним роком у панщинне ярмо попадали і ті нечисленні селяни, що завдяки походженню чи то з української шляхти, чи то за заслуги у війнах батьків та дідів, досі провадили хоч бідне, за те гідне вільне життя. До Андрія Османенка, чи Татарчина, арендарі не мали смілости. Він і його жінка повмирали ще вільними у 1720 роках. Та їхні діти записано вже кріпаками ґрафа Потоцкого. Не помогли ні скарги, ні грамота набуття землі їх бабунею, Катериною, від діда отгож Потоцкого — Катериною Османенко і ґрафом Йосифом Потоцьким підписана. Заборонено навіть вживати назвища Османенко. Так у Завішній і зявилося прізвище „Татарчин". Опісля, при знесенні панщини австрійським урядом, докопалися у старих церковних записах, що батько Катрусі звався Ярмиленком, тож її сина нащадки, вже як вільні хлібороби, й приняли це назвище свого пращура. А про Татарчиних ходять лише перекази — про Андрія — уродженого в далекій Туреччині, і про дивну та дуже сумну долю його матери Катрусі. (Кінець).

З Офісу Военних Інформацій у Вашиґтоні

Рада Военної Продукції радить господиням складати шмати.

Рада Военної Продукції зробила заяву, що старі шмати відграють у военнім змаганні таку важну ролю, як і старий, непотрібний папір, металь, непотрібний папір, металь і вживані товщі.

Ці річи люди віддавна складають, сказала РВП, а шмат ні, бо про ролю старих шмат у военнім змаганні замало писалося. Їх вживають до виробу матеріялу на покриття військових бараків і фармерських та міських будинків. Тому як маєте де на стриху або в пивниці старі шмати, то уважайте, що ви тримаєте такі річи, яких тепер дуже потрібно.

Наприклад, старих шмат вживається до виробу асфальтового „руфінґу", яким в Америці покрито 90% домів. Крім того, цей продукт ще висилається закордон до накриття військових бараків. Старих шмат ще вживають до виробу найліпшої якости паперу і на „блюпрінт", яким користуються всі фабрики виробу военних матеріялів і зброї, від военного корабля до запальної бомби.

1943 році фабрики, що виробляють хатне покриття, зужили 280,000 тон старих шмат. Було треба ще більше, але не могли дістати. Папірні в минулому році зужили 200,000 тон старих шмат, а інші важні фабричні заводи також 200,000 тон.

Значить, що на старі шмати у военний час є великий попит. Тому власне їх треба складати і віддавати урядови разом з старим, непотрібним папером. Віддавати там саме, де віддається всі інші потрібні урядови у війні річи. РВП каже, що шмат потрібно до осягнення перемоги. Памятайте це.

Не давайтесь ошукувати.

Бюро Контролі Цін остерігає всіх, що купують на чорній біржі панчохи „найлон", що вони можуть бути легко ошукані. Є— багато випадків, що куплені на чорній біржі „найлони" оказувалися звичайними „районами". Уважайте, що ошуканці підробляють торговельну марку і продають звичайні панчохи по пять долярів за пару. ОПА каже, що такі самі панчохи коштують в склепі 1.75 центів. Недавно уряд прилапав такого ошуканця в Мемфис, Тенесі. Він продавав тузин панчіх по 70 долярів, бо казав, що вони зроблені з „найлону", а як уряд віддав їх до лябораторії і перевірив, то показалося, що панчохи були зроблені зо звичайного району. Таких самих ошуканців прилапано в Балтімор, Філядельфії і Пітсбурґу. Вони всюди вганяють. Стережіться. Уважайте, що тепер панчіх з „найлону" не виробляють, а як такі ще де є, то леґальна ціна є два з половиною доляра.

Деяку городину можна купити без пойнтів.

Бюро Контролі Цін оповістило, що вартість пойнтів на консервову городовину значно знижено, а деяку городовину можна й без пойнтів купити. Це тому, каже ОПА, щоби торічні продукти спродати і зробити місце в складах на цьогорічні. Тому власне таку городовину варто тепер купувати, бо пізніше знов вартість пойнтів піде вгору, особливо на сьогорічну консервовану городовину. Користайте з нагоди, а помагаючи випорожнювати склади на цьогорічні продукти, щадіть пойнти.

ОПА встановила стелю на ціни опон.

Бюро Контролі Цін обявило, що з Латинської Америки спроваджено невелику кількість вироблених з правдивої ґуми опон і „тюбів" до особових авт. Певну часть цього товару призначено для цивільного ужитку і встановлено на нього законні ціни. ОПА каже, що опони до 85 різного роду авт коштують від 9 долярів і пять центів до 47 долярів і 55 центів, а „тюби" до 60 різного роду авт можна купити від 2 долярів і 80 центів до 6 долярів і 95 центів. Їх буде можна набути в державній установі, що називається Дефенз Суплай Корпорейшен.

Вияснення вартости пойнтів на овочеву мішанину.

Бюро Контролі Цін обявило, що коли ґосподині купуватимуть тепер овочеву мішанину, то повинні уважати на це, що від них будуть жадати стільки пайкових пойнтів, скільки треба дати за пайкові фрукти. Наприклад, коли купуватимуть мішанину пайкових овочів з непайкованими, то обовязані дати пойнти тільки за пайковані, а коли схочуть купити, скажім, мішанину ягід з виноградом, то повинні дати пойнти тільки за ягоди, цебто 16 пойнтів за слоїк, а два пойнти за виноград можуть собі затримати. Те саме й є з помаранчевою мармелядою. Коли схочете купити її з вишнями, то повинні дати пайкові значки тільки за вишні, цебто вісім пойнтів за фунт, бо цитринові овочі не підлягають пайкуванню.

Пенецілін для цивілів.

Рада Военної Продукції обявила, що в короткому часі цивільне населення матиме до розпорядимости певну кількість нового лікарства, яке називають пенециліною. Рада сказала, що пенецілін буде розділено між 1000 шпиталів, які, в разі потреби, доставлятимуть його сусідним шпиталям.

Радить не марнувати харчів.

Военна Адміністрація Харчів радить американському громадянству не марнувати харчів. Вона каже, що люди можуть заощадити 15 центів на кожнім виданім на харчі доляров, і то дуже просто. Треба тільки споживати все, що ви купуєте і нічого не викидати. Американці привикли багато поживи марнувати і ніяк не можуть від цього відвикнути. Якщо ви видаєте на харчі 10 долярів тижнево, то заощадивши 15 центів на кожному виданому на харчі доляровн, ви можете зложити річно 75 долярів і купити за них 100 доляровий Военний Бонд.

Служба Публичного Здоровля даватиме стипендії.

Тому, що тепер є великий брак досвідчених учителів публичного здоровля по школах, громадах і федеральних департаментах здоровля, і що їх в будуччині буде ще більше бракувати, Федеральна Служба Публичного Здоровля даватиме стипендії і помагатиме тим жінкам, які в 1944 році хотілиб записатися на курси здоровля. Якщо ви є американською громадянкою, і як маєте не менше 19 і не більше 40 літ життя, та як маєте укінчену загально признану колеґію або університет, то можете подаватися по стипендію. Розуміється, що кандидатки повинні добре володіти анґлійською мовою і мати укінчені курси фізичних, біольоґічних і соціяльних наук та курс научної психольоґії. Крім того, кандидатки мають вміти поводитися з людьми. Як мають такі кваліфікації, то можуть вносити аплікації на стипендії. Писати треба до: Surgeon General, United States Public Health Service, Washington 14, D. C. Разом з аплікацією треба ще переслати „кредити" з колеґії чи університету, який ви скінчили, і маленьку свіглину. Аплікації повинні находитися в Вашинґтоні не пізніше, як 1. серпня 1944 року.

Нові оцінки пайкових пойнтів.

Бюро Контролі Цін проголосило, що відтепер в сторах будуть виставлені нові списки приправлених харчів, що підлягають пайкуванню і буде подано на котрий місяць вони добрі. Дотепер цього не було. Були списки, але не було подано, доки вони добрі і покупці часами мали клопіт. Тепер буде подана вартість пайкових пойнтів на кожний місяць і господині не будуть баламутитися, купуючи приправлені харчі. Вистарчить глипнути на карту, щоб відразу знати, скільки пойнтів за яку поживу треба давати і коли. Крім того — нові пояснення матимуть під сподом список тих харчів, які в останніх тридцяти днях можна було купити без пайкових пойнтів.

Де можна купити нові опони.

Бюро Контролі Цін проголосило, що власники авт, які мають пайкові книжки „B" і „C" — можуть купувати нові опони. А ті, що мають пайкові книжки „A" — можуть купувати вживані опони, цебто з другої руки. Розуміється, що запас старих опон є дуже малий і тому вживані опони винято з квоти, але ще такі є, то власники авт можуть зголоситися до місцевої пайкової ради і вона видасть їм дозвіл такі собі купити.

Жіноча одежа і війна.

Рада Военної Продукції обявила, що вже знесено ограничення на виріб різних мод жіночої одежі, особливо на жіночі і дівочі блюзки від 33 до 36 цалів довжини. Тепер вони будуть різномодні і буде більший вибір, так як і щодо пасованих блюзок. Давніше недозволяли багато матеріялу на жіночу одіж і тому було менше до вибору, але тепер вже є більший запас матерій і жіночі убрання будуть більш різнородні, і навіть з пасками.

Завваги з Вашингтону.

Офіс Военних Інформацій заявив, що при кінці місяця травня міжорґанізаційний комітет безпеки при ЮСО, в порозумінню з краєвим осередком тої організації — будуть давати курси дівчатам і жінкам, які обслугують вояків в льокалях ЮСО — як уникати розмов на военні теми і вміти не передавати военні інформації з уст до уст.

В ЮСО тепер є 1,000,000 дівчат, що працюють в місцевих льокалях і вони вчитимуться пізнавати „відірвані" военні інформації, які необачно передаються з уст до уст і можуть бути вжиті ворогом проти нас. Дівчата, що обслугують вояків в Льокалях ЮСО, повинні знати, що ворог може використати, а що ні.

Департамент рільництва повідомляє, що виплата продуцентам молочних виробів, які зробила Военна Адміністрація Харчів, збільшила продукцію молока.

Департамент Рільництва сказав, що Военна Адміністрація Харчів задумує спровадити з Джамейки 12,000 або 13,000 фармерських робітників. Робить це тому, бо фармері нарікають, що нема кому працювати на ріллі.

Рада Военної Продукції заявила, що фабрики консервовання харчів потребуватимуть цього літа більш 700,000 робітників.

Рада Военної Продукції сказала, що назагал наші военні авіятори збивають три німецьких і пять ніпонських літаків на одного американського.

Відношення Підкарпаття до інших українських земель

Про колишню спільність Карпатської України з іншими українськими землями згадує дописувач М. Б. до будапештенської „Неділі" в ч. 51 з 22. грудня 1901. р. в статті „Хроніка Маковиці". Це околиця, висунена на захід на словацькій границі. В статті згадано між іншими таке:

„Із минувшини Маковиці треба зазначити, що в записках покійного о. Олександра Павловича згадано, що в 1775. році було на Марковиці 48 парафіяльних священиків і тількиж парафій. Від того часу (по 1901. рік) нестало вже 18. Таксамо вже нема і багато родин священиків... Інтересна є записка в щавницькій церкві під іконою Спасителя, намальованою ще в 1615. році. Під іконою написано так:

„Ці ікони виготовив Іван Чарнецький, зо Львова родом, за держави герцога Матяша короля угорського і за панування Раковчи Жигмонда в країні маковицькій. Року Божого 1615." Отже з цього напису довідуємося, що перед 300 роками паном Маковиці був Жигмонт (інакше Сиґісмунд Ракович. Цей то Жигмонт Ракович закупив Маковицю за 80,000 дукатів в 1601. році від Івана Острозького, а цей Іван був сином славного українського князя Константина Острозького, маршалка волинського, старо - володимирського, а потім київського воєводи. Цей Іван (також Януш, Янузіюс) оженився з Сузанною, дочкою Юрія Шереді, колишнього пана маковицького".

Тільки згадано в згаданім дописі про записки Олександра Павловича. Записки інтересні самі собою, бо вказують, що в минулому були тісні звязки між Карпатською Україною й іншими землями, і що ще тоді існувала назва „країна" на означення карпатських земель, а це ми бачимо теж і на пізніших мапах Підкарпаття, які збереглися до ньогодні.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Окружні збори Відділів У.Н.С.

В неділю дня 30. квітня б. р. відбулись чергові збори відділів У. Н. Союзу філядельфійської округи. В зборах взяли участь урядники та конвенційні делегати майже всіх відділів.

Вже така чисельна участь вказує, що ювилейний рік вніс більше життя в ряди Союзового членства, та що всі члени ставляться з більшою охотою і запалом до організаційної праці.

Збори відкрив головний контрольор У. Н. С., д-р В. Ґалан, та предложив зібраним порядок нарад. Вкоротці здав теж звіт з річного засідання головного уряду та підніс головні події в життю нашої орґанізації. Зокрема згадав про нашу поміч в военних зусиллях Америки та участь членства У. Н. С. в цій праці. Головний радний, Степан Слободян, привитав зібраних урядників та просив їх посилити орґанізаційну працю в біжучому році.

З черги забрав слово головний секретар, п. Д. Галичин, котрий в довшій промові зясував діяльність У. Н. С. від самих початків орґанізації. Зокрема він звертав увагу на наші обовязки супроти нашої держави — і нашої власної орґанізації. Коли супроти нашої держави відділи філядельфійської округи стояли майже на першім місці, казав бесідник, то праця супроти власної орґанізації дещо занедбана — і повинна збільшитись в ювилейному році. Бо скріпляючи свою орґанізацію, ми теж скріпляємо поміч военним зусиллям нашої держави.

Потім забрав слово орґанізатор У. Н. С., п. В. Загаєвич, та заявив, що в порозумінню з місцевими урядниками він буде старався повести орґанізаційну працю якнайскорше. Зараз на зборах секретарі відділів уложили плян праці.

В дискусії забирали слово всі приявні урядники та підносили питання звязані з орґанізаційним життям.

П. Малик обстоював підвишку платні секретарям. Всі приявні були згідні, що тільки постійний орґанізатор зможе повести добру і успішну орґанізаційну працю. По вичерпанню усіх справ предсідник закрив збори та просив усіх урядників до праці над приєднуванням нових членів.

В. Ґ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На пошану Української Матері.

Дня 14. травня ц. р. спільними заходами 26. відділу Союзу Українок і Сестриицтва Непорочного Зачаття Пр. Д. М. в Гемтремк, Міш., відбулося гарне свято на пошану української матері.

Програма свята складалася з трьох частин: Концерту, драматичної частини та спільного приняття - обіду. Концертову частину виконав прекрасно добірними піснями хор ім. Ів. Котляревського під управою п. др. Дм. Атаманця. Драматична частина — алеґорична постать Української Матері була представлена дуже вдачно панею М. Шендак в ролі матері, п. М. Ґерусом в ролі сина, пп. Кульчицьким, І. Ломакою і І. Кушніром в ролі козаків, та Е. Солодкою і І. Панасюком в ролі дітей.

Дуже гарно випали дві деклямації, виголошені двома ученицями української цілоденної школи: А. Будор — „Туга Матері", Е. Білик — „Матері Піонірці".

Святочний реферат на тему дня виголосила з правдивим чуттям пані Ю. М. Шустакевич.

Господинями свята були: пані А. Мудра, предсідниця Сестриицтва Неп. Зач. Пр. Д. М., і пані М. Прокопович, предсідниця 26. відділу С.У.А. Перша виголосила гарне вступне слово та привитала українські матері і гостей; друга була господинею підчас обіду.

Вчасі обіду виголосили промови: о. д-р Ст. Тиханський, гр. М. Чемний і гр. М. Шустакевич, управитель української радіо-години.

На заклик гр. М. Чемного зібрано $68.63 на видавництво „Громадських Вістей", що їх видає на правах рукопису парохія Неп. Зач. Пр. Д. М. в Гемтремк і розсилає безплатно щотижня всім воякам українського походження з Гемтремк та Норт Дітройту, що служать у збройних силах Злуч. Держав. Ціллю цих „Вістей" є, інформувати наших вояків — „що дома діється" та держати з ними звязок.

Ввесь дохід з цього свята поділено на дві рівні части: На фонд будови української цілоденної школи в Гемтремк і на допомогу українським збігцям та жертвам війни в Україні, над якою то справою радив Другий Український Конґрес в Америці.

Свято залишило дуже миле враження та було взірцево переведене. Милий спомин залишиться по ньому не тільки в серцях матерей, що були на цьому торжестві, але й молоді, а особливо багато з нього скористали дівчата. Там вони пізнали, що мама — це головний двигун нашого життя, і що бути мамою — це найвища гідність на землі.

М. Чемний.

БОСТОН, МАС.

Бостонські Вісти.

Цьогорічний День Матери припав на час, коли самі матері в більшій частині були переняті сумними почуваннями, бо їх сини опинилися далеко від матерей та ще й в небезпеці смерти. Одначе промови, проповіди й музика в церквах, концертових салях та по радіо старалися втихомирити біль матерей, а підбадхорити їх до витривалости й до діл, подібних до геройства їх синів та доньок.

І наша українська громада відсвяткувала День Матери. Була й несподіванка в церкві, бо до неї загостив о. Юрій Беженець з Тейлор, Па., котрий саме тепер відбуває студії на капеляна американської армії в Гарвард Каледж. Це єдиний, на скільки нам відомо, православний український капелян в нашій армії. Він відправив спільну Службу Божу з нашим парохом о. В. Каськовом, а по Службі Божій сказав змістовну проповідь — до молоді по анґлійськи, — а до старших по українськи. В проповіди загрівав о. Беженець до спільної праці для нашої батьківщини, а при цій нагоді пригадував, щоб ми не забували на край, з якого ми вийшли, тобто про Україну, а зокрема згадав проповідник про Карпатську Україну, з якої він походить і де відбував теольоґічні студії. Це мабуть вперше мала наша громада нагоду почути промову земляка з Карпатської України. Ця промова як на долоні виказала неправдивість твердження русо-мадяронів, начеб то карпатська земля не була українською і що вона не хоче соборности українського народу та українських земель.

Проти-жидівські заворушення. Я не бачу в наших ґазетах ніяких вісток про заворушення на тлі проти-жидівських настроїв з нашої околиці, хоч у нас це слідно зовсім явно. Ще 12. травня прийшло до нападу на підземній залізниці на жидівських студентів, які верталися домів з Дорчестер Гайскул. Напасників було з пів сотні, а нападених трьох! Між двома сотнями пасажирів повстало замішання, але публика прогнала напасників. За вказівками побитих поліція почала слідство між студентами в Дорчестер Гайскул. По переслуханню, підозрілих у нападі мають поставити перед літочий суд. Загально панує тут переконання, що антисемітську агітацію ведуть націстівські прихильники.

Хто такий фашист, а хто ні. Навіть у нас вже завелося, що як хто кого не любить, прозиває його „фашистом". Наш бувший ґубернатор, Джозеф Б. Ілай, не любить прихильників „Нового Розподілу" з Вашинґтону, кажучи, що від них большевики зазнають багато добра і мають велику підтримку. За те прихильник Нового Розподілу, стейтовий асемблиман Ґолдман, почав називати Ілая „фашистом". Щось подібне діється і серед наших громадян. Як хто з нас поборює большевизм між українськими громадянами й їх підступні і брехливі способи, то таких наших громадян большевики — змісця назвуть фашистами, або націстами. Та що таке поведення, як воно проявляється у згаданих випадках, є нерозумне, це ясне. Воно ніяк не відповідає американському духови і поступови.

Н. Давискиба.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні" робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН — **ПОТРІБНО ЖЕНЩИН**

В НІМЕЧЧИНІ ШИРИТЬСЯ ДЕФІТИЗМ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — „Ноє Цірхер Цайтунг" доносить, що повернувший з Німеччини кореспондент пише, що німці вже втратили надію виграти війну і зовсім не стараються підсилювати воєнні змагання. Розуміється, що це відноситься тільки до робітників, бо затроєна націзмом німецька молодь і ті люди, що перейшли націстівську школу, ще є тої думки, що німці таки виграють. Партійні люди і бюрократія роблять все, що в їх силі, щоби піддержати упадаючу мораль серед німецького робітництва. Німецька пропаганда постійно трубить, що Обєднані Держави не такі сильні, як люди собі уявляють і каже, щоби німці їх не боялися.

Кореспондент пише, що німецькі робітники вже мають досить війни, і якби не Гестапо, то в Німеччині було би повно страйків.

ПАТ МАЄ НОВОГО ДИРЕКТОРА.

ЛОНДОН (ОНА). — Польська Агенція Телеграфічна вже має нового директора. Є ним бувший співредактор урядового органу у Варшаві „Газета Польска", Мечислав Обарскі. Попередній директор тої державної установи, д-р Стефан Літавер, зрезигнував. Кажуть, що він відійшов тому, що деякі поляки з опозиційного табору закидали йому реакційність.

НАЦІСТИ РОЗСТРІЛЯЛИ ПОЛЬСЬКИХ ОФІЦИРІВ

БЕРН, Швайцарія. (ОНА). — Повернувший з Будапешту швайцарський купець оповідає, що коли німці взяли контролю над Мадярщиною, то казали арештувати всіх польських громадян. Поляків жило на Мадярщині кілька тисяч, між котрими було велике число польських офіцирів, які втікли з Польщі і зразу ховалися в Карпатських горах, а потому зголосилися на поліцію як втікачі-чужинці.

Мадярський уряд тримав таких біженців в концентраційних таборах, але по якімсь часі випускав їх на волю і вони перебували в Будапешті. Поляки мали там свою кольонію і працювали в промислових заводах. За короткий час вони потрапили зорганізувати два видавництва і кілька добродійних та наукових інституцій. Деякі з них мали звязки з лідерами підземного руху в Польщі і помагали виднішим полякам втікати з Галичини закордон. Мадярський уряд і поліція знали про це, але дивилися на цю справу крізь пальці. Німецька розвідка на Мадярщині кількома наворотами звертала мадярам увагу на нібито ворожу діяльність польських втікачів, але старий уряд не дуже квапився переслідувати польських втікачів. Як кого замкнули, то лиш на короткий час. Німці попадали влють і грозили, що як мадяри будуть толерувати масове пачкування польських біженців, то вони [illegible]лись мадярам за це відвдячуться.

Тепер німці вже це зробили, бо опанувавши край, вони усунули старий уряд і наставили свою поліцію. Стара поліційна служба в Будапешті усунена, а її місце заняли німці або мадярські націоналісти, які негайно арештували польських біженців; цивілів перевели в табор на Підкарпатті, а військових, переважно офіцирів, розстріляли.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 5. травня 1944 року помер у 56. році життя
ТІРЕНТІЙ ФАКС
член Тов. Запорозька Січ, відділ 192 У. Н. Союзу.
Покійний походив із села Тисова, повіт Перемишль, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Катерину і сина Павла при війську.
В. П. П.! М. Політило, секр.

Дня 10. травня 1944. року помер у 63. році життя
ІВАН БЕНЬ.
член Тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу в Вунсакет, Р. Ай.
Покійний походив зо села Турівка, повіт Скалат, Галичина. Похорон відбувся 13. травня при участи членів відділу 206, родини і знайомих. Тлінні останки відпроваджено до української католицької церкви св. Михаїла, а відтак на місце вічногоспочинку.
В. П. П.! І. Кокольський, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Пітсфилд, Масс. — В дописі з Пітсфилд, що був поміщений у „Свободі" про те, як буде 150 Відділ У. Н. Союзу обходити 50-ліття У. Н. Союзу, має бути, що Ювилейне Свято відбудеться **25. червня** 1944.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОШУКУЮ сестри з дому: Михайлина КАРПІШКА, родом з Хирова. Хтоб знав її адресу, або вона сама, хай напише до брата: OLEXANDER KARPISKA 1618 De Bullion St., Montreal, Que., Canada

УКРАЇНСЬКЕ ЄВАНГЕЛЬСЬКЕ БОГОСЛУЖЕННЯ НА РАДІО.

Українська Пресвитерська Церква в Торонті підготовляє Богослуження, що буде передано на більш ніж 60 радіо станціях. Головними точками радіо-передачі будуть виступи хору під проводом дерігента П. Сича. Богослуження можна буде чути від Ванкуверу до Галіфаксу і в Злучених Державах. Др. В. Камерон і Проп. М. Фесенко беруть участь в Богослуженні. Репертуар хору буде чисто український та складатиметься з питимо української церковної музики.

Це є рідка і виключна нагода, що дає можливість ознайомити загал з духовними скарбами українського народу і ми певні, що кожний щирий українець вітатиме виступ хору, котрий в цім випадку репрезентує не якусь окрему групу, але перш за все свій нарід.

СПІВ ХОРУ ПО РАДІО ПЕРЕДАСТЬ:

Trans Canada Network, C.B.C. Sunday, June the 11th at 2:30 p. m. Toronto Time.

Передача відбудеться 11-го Червня в Неділю о год. 2.30 пополудні, Торонтонський час. В Торонто передаватиме спів хору радіо станція CBL. В інших місцевостях локальні станції, що належать до Транс Канада нетворк, C.B.C. Всі що цікаві почути радіо передачу в Західній Канаді або Америці повинні довідатись наперед, який час в їх місцевости відповідає Торонтонському часу. Наприклад коли в Торонті буде 2.30 пополудні, то в Ванкувері буде 11.30 година рано. (ог.)

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 979. Нова небезпека.

DEATH SEEMED A MATTER OF SECONDS BUT TARZAN SAW....

Смерть видалася Тарзанови питанням секунд, аж тут він побачив...

979

...HIS JUNGLE COMRADE, JAD-BAL-JA, WHO LEAPED NOT A SECOND TOO SOON.

...свого приятеля з джунглів, Джад-Бял-джу, що скочив ні хвилю заскоро.

THE LION SWIFTLY DISPOSED OF THE APE-MAN'S ENEMY.

Лев скоро розправився з ворогом.

BUT THE DANGER WAS NOT OVER. AROUSED GUARDS SPED TO THE OFFICE.

Але небезпека ще не минула, бо розбуджені сторожі бігли до канцелярії.